ISSN: 2181-3906 2026

International scientific journal
«MODERN SCIENCE AND RESEARCH»
VOLUME 5 / ISSUE 10 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

МАЖБУРИЙ ИЖРО БЮРОСИ ФАОЛИЯТИДА АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА ҲУҚУҚИЙ МЕХАНИЗМЛАРИ

Ғаниев Холмурод Суннат ўғли
Ўзбекистон республикаси ҳуқуқни муҳофаза қилиш академияси
магистратура тингловчиси.

https://doi.org/10.5281/zenodo.23891948

Аннотация. *Мақолада Ўзбекистон Республикаси Мажбурий ижро бюроси фаолиятида ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг ташкилий-ҳуқуқий хусусиятлари таҳлил қилинади. Тадқиқотнинг мақсади ижро иши юритишда маълумотларни муҳофаза қилиш талаблари билан давлат мажбурлов чораларининг қонунийлиги ўртасидаги боғлиқликни очиб беришдан иборат. Норматив-ҳуқуқий, тизимли ва қиёсий таҳлил усуллари асосида ахборот ресурсларини таснифлаш, шахсни идентификация қилиш, идоралараро маълумот алмашиш ҳамда чиқиш ҳуқуқини вақтинча чеклаш жараёнлари ўрганилади. Таҳлил ахборотнинг махфийлиги билан бир қаторда унинг аниқлиги, яхлитлиги ва ўз вақтида янгиланиши ҳам процессуал кафолат сифатида баҳоланиши лозимлигини кўрсатади. Маълумотга ишлов беришнинг қонуний асосини текшириш, ҳуқуқий аҳамиятга эга ҳаракатни назорат қилиш ва унинг бажарилишини электрон қайдлар орқали тасдиқлашдан иборат уч босқичли ёндашув таклиф этилади. Ваколатларни ажратиш, хавфларни баҳолаш, хатоларни тузатиш ва чекловларни бекор қилиш ҳақидаги ахборотни мувофиқлаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқилади. Хулосалар норматив таҳлилга асосланади; мақолада Бюронинг ички тизимлари бўйича эмпирик аудит натижалари келтирилмайди.*

Калит сўзлар: *Мажбурий ижро бюроси, ахборот хавфсизлиги, шахсга доир маълумотлар, идоралараро электрон ҳамкорлик, идентификация, вақтинча чеклов, процессуал кафолат, электрон ҳужжат, ахборот аудити.*

Abstract. *This article examines the organisational and legal features of information security in Uzbekistan's Bureau of Compulsory Enforcement. It aims to explain the relationship between data protection requirements and the lawfulness of coercive enforcement measures. Using legal doctrinal, systemic and comparative analysis, the study considers information classification, personal identification, interagency data exchange and temporary restrictions on departure from the country. The analysis suggests that data accuracy, integrity and timely updating, alongside confidentiality, should be treated as procedural safeguards. A three-stage approach is proposed: verifying the legal basis for data processing, supervising legally significant actions, and confirming their execution through electronic records. Recommendations address the separation of responsibilities, risk assessment, error correction and coordination of information on the removal of restrictions. The findings derive from normative analysis and do not represent an empirical audit of the Bureau's internal systems.*

Keywords: *Bureau of Compulsory Enforcement, information security, personal data, interagency electronic cooperation, identification, temporary restriction, procedural safeguards, electronic document, information audit.*

Кириш

Ижро иши юритишни рақамлаштириш суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини бажариш учун зарур ахборотни тезкор олиш, қарорларни расмийлаштириш ҳамда уларнинг ижросини кузатиш имкониятини кенгайтиради. Айни пайтда, ахборот тизимидаги хато ёки рухсатсиз ўзгартиш шахснинг мол-мулкига, шахсий ҳаётига ва ҳаракатланиш эркинлигига таъсир кўрсатиши мумкин. Шу сабабли Мажбурий ижро бюроси (кейинги ўринларда — Бюро) фаолиятида ахборот хавфсизлиги ҳуқуқларни амалга ошириш ва давлат мажбурловини қонуний қўллаш шарти сифатида ўрганилиши лозим.

Конституциянинг 31-моддасидаги шахсга доир маълумотларни ҳимоя қилиш кафолатлари ҳамда ижро тўғрисидаги қонуннинг процессуал талаблари бундай ёндашувнинг асосини ташкил этади [1; 2].

Тадқиқотнинг мақсади Бюро фаолиятида ахборот хавфсизлигининг ўзига хос хусусиятларини аниқлаш ва уни таъминлашнинг ташкилий-ҳуқуқий механизмларини такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқишдир. Тадқиқот объекти ижро жараёнида юзага келадиган ахборот муносабатлари, предмети эса маълумотларга ишлов бериш, уларни алмашиш ва муҳофаза қилишни тартибга солувчи нормалар ҳамда процессуал кафолатлардан иборат. Асосий тадқиқот саволи қуйидагича қўйилади: ахборотни муҳофаза қилиш чоралари мажбурлов чорасининг тўғри шахсга, қонуний асосда ва тегишли муддатда қўлланилишини қандай таъминлаши керак?

Мақолада норматив-ҳуқуқий таҳлил, тизимли талқин ва қиёсий ёндашув қўлланилди. Манба базасини 2026 йил 24 октябрь ҳолатига расмий эълон қилинган миллий қонунчилик, халқаро тавсиялар, ахборот хавфсизлиги стандарти ҳамда илмий адабиёт ташкил этади. Ички ахборот тизимларининг техник ҳужжатлари, хизмат текширувлари ва статистик маълумотлари тадқиқотга жалб этилмаган. Шунинг учун таҳдидлар эҳтимолий хавф сценарийлари сифатида баҳоланади; таклиф этилаётган чораларнинг амалдаги самарадорлиги ҳақида миқдорий хулоса чиқарилмайди.

Мавзуга оид адабиётда А. И. Савельев катта ҳажмдаги маълумотлардан фойдаланиш билан шахсга доир маълумотларга ишлов бериш мақсадини чеклаш ўртасидаги муаммоларни ёритади [12]. Европа одил судлов самарадорлиги комиссиясининг ижро бўйича қўлланмасида учинчи шахсларга фақат зарур ахборотни етказиш ва махфийликни сақлашга эътибор қаратилади [13, 49-банд]. ISO/IEC 27001:2022 хавфларни бошқаришга асосланган ахборот хавфсизлиги тизими учун услубий асос беради [14]. Ушбу ёндашувлар мазкур мақолада ижро ҳаракатларининг ҳуқуқий оқибатлари билан боғлаб таҳлил қилинади. Халқаро тавсия ва стандартлар миллий қонунчилик ўрнини босувчи манба сифатида талқин қилинмайди.

Асосий қисм

1. Ахборот ресурсларининг ҳуқуқий табиати ва уларни таснифлаш

Бюронинг ахборот ресурслари ижро ҳужжатлари, тарафларни аниқлаш реквизитлари, мол-мулк ва тўловларга оид маълумотлар, давлат ижрочиси қарорлари ҳамда уларнинг бажарилиши ҳақидаги қайдларни қамраб олади. Уларнинг умумий хусусияти ҳуқуқий аҳамиятга эга ҳаракатларга асос бўлишида намоён бўлади. Бироқ ахборотнинг давлат органи тизимида сақланиши ундаги барча маълумотлар учун бир хил фойдаланиш режимини англатмайди. Ҳар бир маълумот тури уни олиш манбаи, ишлов бериш мақсади, фойдаланувчилар доираси ва ошкор этиш асоси бўйича баҳоланиши керак.

«Шахсга доир маълумотлар тўғрисида»ги Қонуннинг 4-моддаси шахсга доир маълумотни жисмоний шахс билан боғлайди [3]. Демак, юридик шахс ҳақидаги барча ахборотни шу атама билан ифодалаш тўғри эмас. Бироқ ташкилот раҳбари, вакили ёки ходимини аниқлаш имконини берувчи маълумот мазкур ҳимоя доирасига кириши мумкин.

Шунингдек, молиявий маълумотнинг махфийлиги билан қонундаги махсус шахсга доир маълумотлар тоифасини аралаштирмаслик лозим: маълумотнинг ҳуқуқий режими унинг мазмуни ва татбиқ этиладиган норма асосида белгиланади.

Таҳлилий мақсадда Бюро ахборотини уч гуруҳда кўриб чиқиш мақсадга мувофиқ: қонуний асосда оммага очиқ эълон қилинадиган ахборот; ижро иши иштирокчиларига уларнинг процессуал ҳуқуқлари доирасида тақдим этиладиган ахборот; хизмат вазифасини бажариш учун ваколатли ходимлар фойдаланадиган чекланган ахборот. Бу тасниф янги сир турини жорий этмайди, балки фойдаланиш ваколатларини белгилашга хизмат қилади.

Жумладан, умумий статистика билан муайян шахснинг ҳисобварағи, манзили ёки ижро иши материалларига кириш тартиби бир хил бўлиши мумкин эмас.

Веб-сайт орқали маълумотни текшириш имконияти мавжудлиги унинг барча реквизитларини чекловсиз қайта тарқатишга рухсат берилганини англатмайди. Очиқ эълон қилишда алоҳида ҳуқуқий асос ва зарур ҳажм баҳоланиши керак. Ишлов беришнинг қонуний шарти ҳам фақат розилик билан чекланмайди: қонунчиликда белгиланган мажбуриятни бажариш зарурати ҳам асос бўлиши мумкин [3, 18-модда]. Бундан келиб чиқиб, ҳар бир маълумот тўплами учун мақсад, ҳуқуқий асос, олувчилар, сақлаш муддати ва тузатиш тартибини кўрсатувчи ички ҳисоб юритиш механизми таклиф этилади.

2. Ахборот таҳдидлари ва уларнинг процессуал оқибатлари

Ижро соҳасида хавфни баҳолашда маълумотнинг ошкор бўлиши, бузилиши ёки ундан фойдаланишнинг тўхташи билан бирга, бу ҳолатнинг шахс ҳуқуқларига таъсири ҳисобга олиниши зарур. Махфийлик бузилганда шахсий ёки мулкий ахборот бегона шахсларга очилиши мумкин. Яхлитлик бузилганда қарз миқдори, тўлов ҳолати ёки чеклов реквизитлари ўзгариши эҳтимоли пайдо бўлади. Тизимдан фойдаланиш имконияти йўқолганда эса қарорни ўз вақтида бажариш ёки бекор қилиш қийинлашади. Шу боис мазкур уч хусусият биргаликда муҳофаза қилиниши лозим.

Ички хавфларга ваколатдан ташқари маълумот кўриш, хизмат ҳисобидан бошқа шахс фойдаланиши, нотўғри реквизит киритиш ва асоссиз ўзгартиш киритиш эҳтимоли

киради. Ташқи хавфлар фишинг — алдаш орқали кириш маълумотларини қўлга киритиш, зарарли дастурлар ҳамда хизмат ишини издан чиқарувчи кўп сонли сўровлар билан боғлиқ бўлиши мумкин. Бу сценарийлар Бюрода муайян ҳодиса содир бўлгани ҳақидаги тасдиқ эмас. Уларни ажратишдан мақсад техник ҳимоя, ходимларни ўқитиш ва хизмат ваколатларини назорат қилиш чораларини бир-бирига мувофиқлаштиришдир.

Шахсни адаштириш хавфи алоҳида аҳамиятга эга. Шартли мисолда, икки шахснинг фамилияси, исми ва отасининг исми бир хил бўлса, фақат шу белгилар бўйича мослаштириш бошқа шахсга тегишли маълумотни ижро ишига боғлаб қўйиши мумкин.

Бундай хавфни камайтириш учун жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами (ЖШШИР), ҳужжат реквизитлари ва манба маълумотлари ўзаро солиштирилиши таклиф этилади. Мос келмаслик аниқланганда автоматик ҳаракатни тўхтатиш ва ваколатли ходим текширувини ўтказиш тартиби зарур. Қўшимча текширувнинг ўзи ҳам ортиқча маълумот тўплашга айланмаслиги керак.

Автоматлаштириш ва сунъий интеллектдан фойдаланиш бир хил тушунча эмас.

Олдиндан белгиланган қоида асосида маълумот юбориш билан алгоритмик хулоса асосида юридик қарор қабул қилиш фарқланади. «Ахборотлаштириш тўғрисида»ги Қонуннинг 7¹-моддаси инсон ҳуқуқ ва эркинликларига дахлдор юридик аҳамиятга эга қарорларда фақат сунъий интеллект тизимининг хулосасига таянишга йўл қўймайди [5].

Мақола доирасида таклиф этилаётган инсон назорати, аввало, шахсни идентификация қилишдаги зиддиятлар ва ҳуқуқни чекловчи қарорнинг асосларини баҳолашга қаратилади.

3. Миллий ва идоравий ҳуқуқий механизмларнинг ўзаро боғлиқлиги

Ахборот хавфсизлигини таъминлаш бир неча норматив даражада амалга оширилади.

Конституция ҳуқуқларнинг умумий кафолатларини белгилайди; ижро тўғрисидаги қонун мажбурлов чораларининг процессуал асосларини ўрнатади; ахборот ва киберхавфсизликка оид қонунлар эса маълумотларга ишлов бериш ҳамда тизимларни муҳофаза қилиш талабларини белгилайди [1–5]. Президент ва Вазирлар Маҳкамаси ҳужжатлари, идоравий норматив ҳужжатлар ҳамда ички ташкилий қоидалар ўз ваколати доирасида ушбу нормаларни амалга оширишга хизмат қилади. Уларнинг юридик кучини тенглаштириш ёки барчасини идоравий ҳужжат деб аташ мақбул эмас.

Бюронинг ахборот-коммуникация технологиялари бўйича институционал асосларидан бири Президентнинг 2017 йил 20 июндаги ПҚ-3070-сон қароридир [6]. Бироқ махсус техник тузилманинг мавжудлиги маълумотга ишлов беришдаги барча ҳуқуқий масъулиятни фақат шу тузилмага юклашга асос бўлмайди. Ижро ҳаракатининг қонунийлиги, маълумотнинг мазмунан тўғрилиги ва техник ҳимояси турли вазифалардир.

Шу сабабли давлат ижрочиси, ахборот тизими маъмури, маълумотларни муҳофаза қилиш учун масъул шахс ва раҳбариятнинг вазифалари ички ҳужжатларда аниқ ажратилиши лозим.

Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 5 октябрдаги 570-сон қарори билан шахсга доир маълумотларнинг ҳимоя қилинганлик даражасини белгилаш тартиби тасдиқланган.

Унда таҳдид хусусияти, маълумот тури ва субъектлар доираси билан боғлиқ мезонлар назарда тутилган [7]. Адлия вазирининг 2023 йил 15 ноябрдаги 20-мҳ-сон буйруғи билан тасдиқланган намунавий тартиб ишлов бериш ва ҳимоя чораларини белгилайди; унинг давлат рўйхатидан ўтказиш рақами — 3478 [8]. Ушбу ҳужжатларга таянган ҳолда ҳар бир база учун тегишли ҳимоя даражаси асосланиши керак; барча тизимларга бир хил даражани далилсиз белгилаш тўғри эмас.

Адлия вазирининг 2023 йил 14 ноябрдаги 19-мҳ-сон буйруғи билан тасдиқланган, 3477-сон билан рўйхатдан ўтказилган намунавий тартиб маълумотларни муҳофаза қилишга масъул бўлинма ёки ваколатли шахс фаолиятини ташкил этишга бағишланган [9]. «Киберхавфсизлик тўғрисида»ги Қонун эса давлат органлари ва киберхавфсизлик субъектларининг тегишли мажбуриятлари, шунингдек ҳодисаларга муносабат билдириш асосларини белгилайди [4]. Мазкур нормалардан келиб чиқиб, Бюро ички қоидаларининг ўзаро мувофиқлигини баҳолаш ва зарур ҳолларда янгилаш мақсадга мувофиқ. Ички қоидаларнинг хизмат амалиёти билан мувофиқлиги аудитнинг алоҳида предмети бўлиши лозим.

4. Идоралараро алмашинув ва вақтинча чекловларнинг ахборот кафолатлари

Идоралараро ҳамкорликда хавфсизлик ҳар бир иштирокчининг алоҳида тизимини муҳофаза қилиш билан чекланмайди. Маълумот қайси ҳуқуқий асосда сўралгани, қайси ижро ишига тегишлилиги, қачон янгиланган ва қайси орган томонидан қабул қилингани ҳам аниқ бўлиши зарур. Шунинг учун ҳамкорлик регламентларида маълумотлар таркиби, сўров ваколати, идентификация усули, хабарни қабул қилиш тасдиғи, хатоларни тузатиш ҳамда алоқа узилганда ҳаракат қилиш тартибини биргаликда белгилаш таклиф этилади.

Шифрланган канал маълумотни узатишда ҳимоя қилади, аммо нотўғри маълумотни мазмунан тўғри қилиб қўймайди.

Чиқиш ҳуқуқини вақтинча чеклаш бу боғлиқликни яққол намоён этади. Унинг процессуал асослари ижро тўғрисидаги қонуннинг 42^1-моддасида, идоралараро ҳамкорлик тартиби эса Бош прокуратура, Ички ишлар вазирлиги ва Давлат хавфсизлик хизматининг 2019 йил 23 октябрдаги 52, 82, 27-сон қўшма қарори билан тасдиқланган низомда белгиланган. Низом 2019 йил 12 ноябрда 3196-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилган [2; 10]. Мазкур тартиб қарорни тасдиқлаш билан унинг ижроси учун зарур ахборотни алмашиш жараёнини ўзаро боғлайди.

Мазкур низомнинг 8–12-бандлари қарорни электрон тасдиқлаш, тегишли маълумотни идоралараро тизим орқали юбориш ва қабул қилинганини қайд этишни назарда тутади. 15–18-бандлар чекловни олиб ташлаш ва бу ҳақда ахборот алмашишни тартибга солади; электрон тўлов тизимлари орқали талаблар бажарилган ҳолат учун ҳам алоҳида механизм белгиланган [10]. Ушбу жараёнда маълумот юборилганини қайд этиш билан уни қабул қилувчи базадаги ҳолат ҳақиқатан янгиланганини текшириш алоҳида назорат вазифалари сифатида баҳоланиши лозим.

Мақолада чеклов ҳолатини кузатиш учун ижро иши идентификатори, қарор реквизитлари, ўзгартиш вақти, масъул шахс ва қабул қилувчи томоннинг тасдиғини ўзаро

боғлаб қайд этиш таклиф этилади. Агар чеклов бекор қилинган бўлса-ю, қабул қилувчи тизимда эски ҳолат сақланиб қолса, бу номутаносиблик масъул ходимга автоматик хабар қилиниши керак. Ҳуқуқий асосни баҳолаш давлат ижрочиси ваколатида қолади; техник восита эса қарорнинг тўлиқ етказилиши ва бажарилишини назорат қилишга хизмат қилади.

Электрон ҳужжатнинг реквизитлари ва юридик аҳамияти «Электрон ҳужжат айланиши тўғрисида»ги Қонун асосида баҳоланади [11]. Электрон рақамли имзо ҳужжат муаллифи ва яхлитлигини текширишга хизмат қилса-да, ундаги фактларнинг тўғрилиги ёки қабул қилинган қарорнинг қонунийлигини автоматик кафолатламайди. Шунинг учун техник тасдиқ билан процессуал текширув биргаликда амал қилиши лозим. Нотўғри ахборотга таянган қарорни қайта кўриб чиқиш имконияти ҳам сақланиши шарт: ижро тўғрисидаги қонуннинг 86¹-моддаси давлат ижрочиси қарори ва ҳаракатлари устидан шикоят қилиш тартибини белгилайди [2].

5. Ташкилий назоратни такомиллаштириш модели

Ўтказилган норматив таҳлил асосида ахборот хавфсизлигини ижро жараёнига боғловчи уч босқичли модель таклиф этилади. Биринчи босқичда маълумотни олиш ва унга ишлов беришнинг ҳуқуқий асоси, мақсади ҳамда зарур ҳажми текширилади. Иккинчи босқичда шахсни аниқлаш, манбалардаги зиддиятларни бартараф этиш ва ҳуқуқий аҳамиятга эга ҳаракатни ваколатли шахс тасдиқлаши таъминланади. Учинчи босқичда қарорнинг юборилиши, қабул қилиниши, бажарилиши ёки бекор қилиниши электрон қайдлар асосида назорат қилинади. Модель таклиф хусусиятига эга бўлиб, уни жорий этиш тартиби амалдаги процессуал нормаларга мослаштирилиши керак.

Моделнинг ташкилий шарти ваколатларни вазифаларга мувофиқ ажратишдир.

Тизим маъмурига техник хизмат кўрсатиш учун берилган имконият ижро қарорини мустақил ўзгартириш ваколатига айланмаслиги керак. Ходимларга фақат хизмат вазифаси учун зарур кириш ҳуқуқини бериш, юқори ваколатли ҳисобларни алоҳида назорат қилиш ва ходим вазифаси ўзгарганда рухсатларни қайта кўриб чиқиш мақсадга мувофиқ.

Маълумотларни кўриш, таҳрирлаш ва ташқи томонга бериш ҳаракатлари текшириладиган тарзда қайд этилиши, бу қайдларнинг ўзи ҳам рухсатсиз ўзгартишдан муҳофаза қилиниши лозим.

Техник чоралар хавфларни баҳолаш натижасига боғланиши зарур. Муҳим операциялар учун кучайтирилган аутентификация, маълумот узатиш каналларини ҳимоя қилиш, захира нусхаларини яратиш ва тиклаш қобилиятини синаш шундай чоралар жумласига киради. Ҳодиса юз берганда зарарни чеклаш, далилларни сақлаш, масъулларни хабардор қилиш ва хизматни тиклаш вазифалари олдиндан тақсимланиши керак. Ушбу ёндашув ISO/IEC 27001:2022 стандартидаги хавфларни бошқариш мантиғи билан уйғун [14], бироқ аниқ техник ечимлар тизимнинг хусусияти ва миллий талаблар асосида танланади.

Назоратнинг натижадорлигини баҳолаш учун фақат ҳужумлар ёки тўхтатилган уринишлар сони етарли эмас. Шахсни мослаштиришда аниқланган зиддиятларни бартараф этиш вақти, чекловни бекор қилиш ҳақидаги хабарнинг қабул қилинишигача ўтган вақт,

рухсатларни қайта кўриб чиқиш қамрови ва захирадан тиклаш синовлари натижасини ҳам кузатиш таклиф этилади. Мазкур кўрсаткичлар учун мақсадли қийматлар дастлабки ўлчовлардан кейин белгиланиши лозим. Улар бўйича шахсни аниқлаш имконини бермайдиган умумлаштирилган ҳисоботлар тайёрлаш хизмат сифати ва ҳисобдорликни баҳолашга ёрдам беради.

Хулоса

Мажбурий ижро бюроси фаолиятида ахборот хавфсизлигининг ўзига хослиги маълумот билан ишлаш натижаси давлат мажбурлов чораларига бевосита таъсир қилишида намоён бўлади. Шу сабабли муҳофаза механизми маълумотнинг махфийлигини сақлаш, унинг мазмунан тўғрилигини текшириш, ваколатли фойдаланишни таъминлаш ва ҳуқуқий ҳолат ўзгаришини ўз вақтида акс эттириш вазифаларини бирлаштириши керак. Норматив таҳлил асосида қуйидаги таклифлар шакллантирилди:

1. Ахборот ресурсларини ҳуқуқий асоси, мақсади ва фойдаланувчилар доираси бўйича ҳисобга олиш; очиқ ахборот, процессуал фойдаланиш ва хизмат доирасидаги кириш ҳуқуқларини аниқ ажратиш.

2. Шахсни идентификация қилишда маълумотлар ўртасида зиддият аниқланса, ҳуқуқни чекловчи автоматик ҳаракатни тўхтатиш ва ваколатли ходим текширувини таъминлаш; хатони тузатиш ҳамда мурожаатни кўриб чиқиш тартибини белгилаш.

3. Идоралараро алмашинувда қарорни юбориш ва уни қабул қилувчи тизимда бажариш ҳолатини боғлиқ назорат қилиш; айниқса, чекловларни бекор қилишда эски маълумот сақланиб қолишини тезкор аниқлаш.

4. Давлат ижрочиси, тизим маъмури ва маълумотлар муҳофазаси учун масъул шахснинг вазифаларини ажратиш; ички қоидаларни 570-сон қарор ҳамда 3477 ва 3478-сон билан рўйхатдан ўтказилган намунавий тартибларга мувофиқ баҳолаб бориш.

5. Хавфсизликни баҳолашга ҳуқуқларни тиклаш тезлиги ва маълумотлар сифатини акс эттирувчи кўрсаткичларни киритиш; захирадан тиклаш ва ҳодисаларга жавоб бериш тартибларини мунтазам синаш.

Таклиф этилган уч босқичли модель маълумотга ишлов беришнинг қонунийлиги, процессуал қарорни назорат қилиш ва унинг бажарилишини тасдиқлашни ўзаро боғлайди.

Кейинги тадқиқотларда унинг амалий самарадорлигини шахссизлантирилган ижро маълумотлари ва рухсат этилган аудит натижалари асосида баҳолаш мақсадга мувофиқ.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. 2023 йил 30 апрелдаги референдумда қабул қилинган янги таҳрир. 31, 32 ва 55-моддалар. URL: https://lex.uz/docs/-6445145 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
2. Ўзбекистон Республикасининг «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги Қонуни. 2001 йил 29 август, 258-II-сон. Амалдаги таҳрир. URL: https://lex.uz/docs/26477 (мурожаат санаси: 24.10.2026).

3. Ўзбекистон Республикасининг «Шахсга доир маълумотлар тўғрисида»ги Қонуни. 2019 йил 2 июль, ЎРҚ-547-сон. Амалдаги таҳрир. URL: https://lex.uz/docs/4396419 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
4. Ўзбекистон Республикасининг «Киберхавфсизлик тўғрисида»ги Қонуни. 2022 йил 15 апрель, ЎРҚ-764-сон. URL: https://lex.uz/docs/5960604 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
5. Ўзбекистон Республикасининг «Ахборотлаштириш тўғрисида»ги Қонуни. 2003 йил 11 декабрь, 560-II-сон. Амалдаги таҳрир. URL: https://lex.uz/docs/83472 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Мажбурий ижро бюросининг Ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш марказини ташкил қилиш тўғрисида»ги қарори. 2017 йил 20 июнь, ПҚ-3070-сон. Амалдаги таҳрир. URL: https://lex.uz/docs/3238614 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Шахсга доир маълумотларга ишлов бериш соҳасидаги айрим норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори. 2022 йил 5 октябрь, 570-сон. URL: https://lex.uz/uz/docs/6225462 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
8. Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг «Шахсга доир маълумотларга ишлов беришнинг намунавий тартибини тасдиқлаш ҳақида»ги буйруғи. 2023 йил 15 ноябрь, 20-мҳ-сон. Давлат рўйхати рақами: 3478, 2023 йил 15 ноябрь. URL: https://lex.uz/docs/6663967 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
9. Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг «Шахсга доир маълумотлар базасининг мулкдори ва (ёки) операторининг шахсга доир маълумотларга ишлов берилишини ҳамда уларнинг ҳимоя қилинишини таъминловчи тузилмавий бўлинмаси ёки ваколатли шахси фаолиятини ташкил этишнинг намунавий тартибини тасдиқлаш ҳақида»ги буйруғи. 2023 йил 14 ноябрь, 19-мҳ-сон. Давлат рўйхати рақами: 3477, 2023 йил 15 ноябрь. URL: https://lex.uz/docs/6663969 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
10. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси, Ички ишлар вазирлиги ва Давлат хавфсизлик хизматининг қарздор жисмоний шахснинг Ўзбекистон Республикасидан чиқишини вақтинча чеклаш бўйича идоралараро ҳамкорлик тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақидаги қўшма қарори. 2019 йил 23 октябрь, 52, 82, 27-сон. Давлат рўйхати рақами: 3196, 2019 йил 12 ноябрь. Амалдаги таҳрир. URL: https://lex.uz/docs/4591929 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
11. Ўзбекистон Республикасининг «Электрон ҳужжат айланиши тўғрисида»ги Қонуни. 2004 йил 29 апрель, 611-II-сон. URL: https://lex.uz/docs/165079 (мурожаат санаси: 24.10.2026).

12. Савельев А. И. Проблемы применения законодательства о персональных данных в эпоху «Больших данных» (Big Data) // Право. Журнал Высшей школы экономики. 2015. № 1. С. 43–66. DOI: 10.17323/2072-8166.2015.1.43.66. URL: https://law-journal.hse.ru/article/view/20407 (мурожаат санаси: 24.10.2026).
13. European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). Good practice guide on enforcement of judicial decisions. CEPEJ(2015)10. Strasbourg: Council of Europe, 11 December 2015. Paragraph 49. URL: https://rm.coe.int/european-commission-for-the-efficiency-of-justice-cepej-good-practice-/16807477bf (мурожаат санаси: 24.10.2026).
14. ISO/IEC 27001:2022. Information security, cybersecurity and privacy protection — Information security management systems — Requirements. 3rd ed. Geneva: ISO, 2022. URL: https://committee.iso.org/standard/27001 (мурожаат санаси: 24.10.2026).